

Malî Denge Vergisi kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadî İşler ve Bütçe ve Plan komisyonlarından 5'er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi : 1/585; Cumhuriyet Senatosu : 1/69)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 474)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4997*

10 . 4 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 7 . 4 . 1972 tarihli 68 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 3 . 1 . 1972 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 1, 3, 5, 13, 31 . 3; 3, 6, 7 . 4 . 1972 tarihli 54, 55, 56, 59, 64, 65, 67 ve 68 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 474)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/69
Karar No. : 2*

7 6 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 7 . 4 . 1972 tarihli 68 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini sağlamak amacıyla, tarım, sanayi ve ulaştırma alanlarında yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere bir fon tesisini öngören 223 sayılı Kanununun meriyetten kaldırılmasını istihdaf eden Malî Denge Vergisi kanun tasarısı, Komisyonumuzun 6 Haziran 1972 tarihli Birleşiminde Maliye Bakanı ve Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Neticede :

Türk ekonomisinin istikrar içerisinde gelişmesini sağlamak amacıyla tarım, sanayi ve ulaştırma alanlarında yapılacak yatırımların finansmanında kullanılmak üzere bir fon tesisini öngören 223 sayılı Kanun, meriyete girdiği tarihten itibaren maalesef gayesine uygun olarak tatbik edile-

memiş, tasarruf bonoları hasılatı, kanunu mahsusunda tespit edilen yatırımlara hasredileceği yerde genel bütçe içinde erimiş, 1961 yılından bugüne kadar Hükümet tasarısının gerekçesinde belirtilen sebepler dolayısıyla, tatbikatta birçok aksaklıklara ve o nispette şikâyetlere yol açmış, diğer taraftan bu tarikle Devlet ağır bir malî yük altına girmiş, bu sebeple, tasarruf bonolarının kaldırılması Komisyonumuzca olumlu mütalaa edilmiştir.

Vergi gibi alınıp istikraz gibi ödenen tasarruf bonoları yerine ikame edilecek olan, Malî Denge Vergisini, her ne kadar Türk vergi sistemi içinde bir yere oturtmak mümkün değilse de, bir taraftan Türk ekonomisinin istikrar içinde gelişmesini sağlamak amacıyla 1972 bütçesinin açık vermeden realize edilmesi zorunluluğu, diğer taraftan, Maliye Bakanının, Komisyonumuzda işbu kanunun muvakkat bir mahiyet taşıdığını ifade etmesi sebebiyle, işbu Malî Denge Vergisi kanun tasarısı, 3 nci, 5 nci ve 16 ncı maddelerinde yapılan değişikliklerle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Nitekim;

Tasarımın 3 nci maddesinde zikredilen «kamu idare müesseseleri» tabirinin gerçekte kamu idare ve müesseselerini ifade ettiği anlaşıldığından «ve» kelimesinin ilâvesi gerekli bulunmuş ve 3 nci madde buna göre yeni şeklini almıştır.

Tasarımın 5 nci maddesinin (a) fıkrasında geçen «genel ve katma bütçeli il özel idareleri» n den maksadın «genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idareleri» ni ifade etmek olduğu anlaşıldığından mezkûr ibare «Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri» şeklinde değiştirilmiştir.

Yine aynı fıkra da geçen 2836 sayılı Kanunun, 18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırıldığı anlaşıldığından «2836 sayılı Kanun» yerine, «18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı Kanun» ikame edilmiştir.

Öte yandan işbu kanunun tatbikatında Maliye Bakanlığı dışındaki idareleri de derpiş ettiğinden, yürütme maddesi olan 16 ncı maddesi bu istikamette değiştirilmiştir.

Mevcut bütçe açığını kapatmaya matuf bulunması ve Maliye Bakanlığının yeni ve zaruri tedbirler almak salâhiyetleriyle teçhiz etmesi sebebiyle, tasarının Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Kocaeli	Edirne	Urfa	Gaziantep
L. Tokoğlu	M. N. Ergeneli	İ. E. Karakapıcı	S. Tanyeri
			Toplantıda bulunamadı.

Amasya	Balıkesir	Cumhurbaşkanınca S. Ü.	İzmir
M. Zeren	Tümüne muhalifim.	R. Üner	N. Çağatay
Toplantıda bulunamadı.	M. Güler	Toplantıda bulunamadı.	

Siirt	Tabii Üye
A. Kavak	R. Aksoyoğlu
Toplantıda bulunamadı.	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Mali denge vergisi kanunu tasarısı

Mevzu ve mükellef :

MADDE 1. — a) Gelir, Kurumlar, Veraset ve intikal Vergisine tabi gerçek veya tüzel kişiler ile gayrimenkulleri ivaz mukabilinde satanlar;

b) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyelerini kazananlar; Mali Denge Vergisine tabidirler.

Bu mükellefiyet, verginin mükellefi tarafından ödenmesi veya sorumlusu tarafından kesilmesi suretiyle yerine getirilir.

Vergi kesintisi :

MADDE 2. — Aşağıda yazılı ödeme ve istihkaklar, kesinti suretiyle vergilendirilir :

a) Gelir Vergisine tabi gerçek ücretler ve ücret sayılan ödemeler (İstisnadan faydalananlar hariç);

b) Gelir Vergisine tabi telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısıyla dar mükellefiyete tabi olanlara yapılan ödemeler;

c) Dar mükellefiyete tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununa göre Kurumlar Vergisi tevkifatına tabi kazanç ve iratları;

d) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyeleri (Bu ikramiyeler, ayrıca Mali Denge Vergisi ödemesine tabi değildir.)

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Kamu idare müesseseleri (Köyler hariç), kamu iktisadi müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya işletme hesabına göre tesbit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Mali Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükelleftirler.

Muafıklar :

MADDE 4. — Vergiye tabi geliri sadece götürü usulde tesbit edilen ücretten ibaret olan Gelir Vergisi mükellefleri, Mali Denge Vergisinden muafırlar.

Istisnalar :

MADDE 5. —

a) Genel ve katma bütçeli il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 2836 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler tarafından yapılan gayrimenkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayrimenkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Mali Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dâhil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

Mali Denge Vergisi kanunu tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

MADDE 3. — Kamu idare ve müesseseleri (Köyler hariç), kamu iktisadî müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekleri, tesisleri, vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadî işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilanço veya işletme hesabına göre tespit den çiftçiler ikinci maddeye göre Mali Denge Vergisi kesintisi yapmakla mükellefler.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar :

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

a) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 18 . 4 . 1972 tarih ve 1581 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler tarafından yapılan gayri menkul satışları;

b) Borç için icraen satılan gayri menkullerin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergisine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Mali Denge Vergisinden müstenadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleyeri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği aynı ücretlerine dâhil edilir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

2. Ücretlerde vâkı ârizî mahiyetteki artmalar dolayısıyla istisna haddinin aşılması halinde, Mali Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.
3. Ücretlerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisâfi tutarları esas alınır.

Matrah :

MADDE 6. — Mali Denge Vergisinin matrahı şunlardır :

1. Ödemede :

- a) Gelir Vergisi mükelleflerinin yıllık Gelir Vergisi matrahları (Götürü matrahları dâhil);
- b) Kurumlar Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Kurumlar Vergisine tabi matrahlar;
- c) Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Veraset ve İntikal Vergisine tabi matrahlar,
- d) Gayrimenkul intikallerinde Emlâk Alım Vergisine esas olan değerler,
- e) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ikmalen, re'sen veya sair suretlerle idarece tarh olunan Gelir, Kurumlar, Emlâk Alım ve Veraset ve İntikal vergilerinden tahsili kabil hale gelmiş bulunanlara ait matrahlar.

2. Kesintide :

- a) İkinci maddenin (a) bendine göre yapılacak Mali Denge Vergisi kesintisinde bahis konusu ödemelerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisâfi tutarı,
- b) İkinci maddenin (b) bendine göre yapılacak Mali Denge Vergisi kesintisinde bu tediyelerin Gelir Vergisi tevkifatına matrah olan miktarıdır.
- c) İkinci maddenin (c) bendine göre yapılacak Mali Denge Vergisi kesintisinde, bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılacak Kurumlar Vergisi tevkifatına matrah olan miktardır.
- d) İkinci maddenin (d) bendine göre yapılacak Mali Denge Vergisi kesintisinde ikramiyelerin kesintilere tabi olmadan önceki gayrisâfi tutarıdır.

Bu maddenin (a) bendine göre yapılacak kesintide, aynı işveren tarafından aynı veya ayrı ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir, ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

Mahsup :

MADDE 7. — Mali Denge Vergisine tabi tutulan kazanç ve iratlar üzerinden yapılmış olan kesinti miktarı, bu kazanç ve iratların beyannameye ithal edilmiş bulunmaları şartıyla, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin 6 nci maddeye göre yapacakları ödeme miktarından indirilir.

Veraset ve İntikal Vergisinin ilk tarhiyatına ilişkin olarak evvelce ödenen Mali Denge Vergisi nihai tarhiyat sırasında ödenecek Mali Denge Vergisinden mahsubedilir.

Nispet :

MADDE 8. — Mali Denge Vergisinin nispeti % 3 tür.

Ödeme ve kesinti süresi :

MADDE 9. — a) Mali Denge Vergisi ödemesi, Gelir, Kurumlar ve Veraset ve İntikal Vergilerinin ilk taksidinin tediyesi gereken süre içinde, gayrimenkul intikallerinde Emlâk Alım Vergisinin tediyesi sırasında defaten ilgili vergi dairesine ödenir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleeri müstakillen nazara alınır.

2. Ücretlerde vaki arızî mahiyetteki artmalar dolayısıyla istisna haddinin aşılması halinde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. Ücretlerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayrisafi tutarları esas alınır.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

b) İkinci maddenin (a), (b) ve (c) bendlerine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisi, ilgili Gelir veya Kurumlar Vergilerinin tevkihi gereken süre içinde yapılır ve bahis konusu vergilerin ödenmesi gereken süre içinde ilgili vergi dairesine yatırılır.

c) 2 nci maddenin (d) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisi, bahis konusu ikramiyelerin tediyesi sırasında icra olunur ve kesintinin yapıldığı ayı takibeden ayın 20 nci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine yatırılır.

Bildirim esasları :

MADDE 10. — Malî Denge Vergisi ödeme ve kesintisi yapmaya mecbur olanların yapacakları bildirimlerin şekil ve muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunur.

Malî Denge Vergisi karşılığında kesinti yapanlar bu kesintileri kayıt ve hesaplarında ayrı olarak gösterirler.

Çeşitli hükümler :

Tapu memurlarının görevi :

MADDE 11. — Tapu idareleri muamele yapmadan önce gayrimenkullerin ivaz mukabili intikali ile ilgili Malî Denge Vergisinin ödendiğini gösterir belgeleri incelemeye ve muhafazaya mecburdurlar.

Mezkûr belgeler, muhtevası Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak cetvellere dökülerek muamelelerin yapıldığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde döküm cetvelleri ile birlikte ilgili vergi dairesine gönderilir.

Söz konusu belgelerin şekil ve muhtevasını Maliye Bakanlığı tâyin eder.

Tapu memurlarının sorumluluğu :

MADDE 12. — Gerekli verginin tamamen ödenmesinden önce muamele yapan tapu memurları verginin ödenmesinden mükellefler ile müteselsilen sorumludurlar.

Tapu memurları bu madde gereğince ödemeye mecbur oldukları vergiler için mükelleflere rücu edebilirler.

Vergi Usul ve Âmme Alacaklarının tahsil usulü hakkındaki kanunların uygulanması :

MADDE 13. — Bu kanun hükümleri mahfuz olmak üzere, Vergi Usul Kanunu ile Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümleri bu vergi hakkında da uygulanır.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 14. — 5 . 1 . 1961 gün ve 223 sayılı, 27 . 7 . 1967 gün ve 930 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Tasarruf bonusu yükümlülüğü :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki ödemelerle ilgili olay ve hukukî durumlar için, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, tasarruf bonusu ödeme ve kesintisi yapılmıyacağı gibi, tasarruf bonusu tarh ve tahakkuk ettirilmez, tahakkuk edip de tahsil edilmeyenler terkin olunur.

Ancak, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri, 1971 takvim yılı için beyan edecekleri kazanç ve iratlar üzerinden tasarruf bonusu karşılığını ödemeye mecburdurlar. Bu ödemeler karşılığında 1972 malî yılı için ihracolunan tasarruf bonusu verilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisi metninin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Tasarruf bonolarının verilmesi ve değiştirilmesi :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde 5.1.1961 gün ve 223 sayılı ve 27 . 7 . 1967 gün ve 930 sayılı kanunlar uyarınca ödeme veya kesinti suretiyle tahsil olunmuş meblâğlar karşılığında bu kanunlarda belli edilmiş esaslar dairesinde tasarruf bonusu verilmesine ve bu dönemlere ilişkin tasarruf bonolarının değiştirme işlemleri sona erinceye kadar, 930 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi hükmünün uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlerde 930 sayılı Kanuna istinaden yapılan tasarruf bonusu kesintilerinin bu kanunun yürürlüğünden sonra ilgili vergi dairesine veya saymanlığa yatırılması halinde bu kesintiler karşılığında 1972 malî yılı için ihracolunan tasarruf bonusu verilir.

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisi metninin geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millet Meclisi metninin geçici 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

